

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 Mars 1882, kl. 12 midd.

*Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3,
med anledning af Herr E. Westins motion om en under-
dånig skrifvelse angående vidtagande af åtgärder i och
för förbättrande af arbetarens ställning och vilkor i all-
mänhet.*

Uti en i denna Kammare väckt motion, N:o 76, har Herr *E. Westin* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, dels huruvida icke i och för förbättrande af arbetarens ställning och vilkor i allmänhet förändrade eller nya lagbestämmelser äro af behovet påkallade, dels låta föreskrifterna om legoafstal undergå en revision i syfte att närmare reglera förhållandet emellan arbetsgifvare och arbetstagare i afseende å arbetsafstal, helso- och sjukvård, äfvensom inträffande olycksfall, samt der- efter vidtaga de åtgärder, som i följd af en sådan utredning finnas nödiga och nyttiga.

Såsom af ordalydelsen framgår, sönderfaller motionen i tre delar, af hvilka den första handlar om förbättrandet af arbetarens ställning och vilkor i allmänhet och begär att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om ej derutinnan förändrade eller nya lagbestämmelser äro af behovet påkallade. Utskottet uppskattar till fullo det intresse för förbättrande af arbetarnes ställning, som uttalar sig i denna del af motionen, men fruktar dock att förslaget är af en så vidsträckt omfattning och i så allmänna ordalag framställt, att det knappast i denna form kan tjena som utgångspunkt för en skrifvelse till Kongl. Maj:t.

Bih. till Riksd. Prot. 1882. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 5 Häft.

Arbetsfrågan är i sjelfva verket en fråga med så vidt ingripande verkningar på såväl det sociala som det politiska området, att, oaktadt många af de skarpaste tänkare och politici i våra dagar sysselsatt sig dermed, den definitiva lösningen af problemet ännu tyckes vara långt aflägsen. Hos oss har frågan först på senare tider blifvit väckt, och någon bestämd uppfattning synes ännu icke hafva gjort sig gällande rörande de två grundskiljaktiga åsikter i denna fråga, som utomlands häftigt bekämpa hvarandra och af hvilka den ena strängt håller på den enskildes rätt och tillbakavisar all inblandning af staten i det fria aftalet; den andra åter, för att underhjelpa arbetarens ställning, icke tvekar att på frihetens bekostnad tillerkänna statsmyndigheterna både rätt och skyldighet att ordna förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetstagare. Arbetsfrågan i dess helhet kan tydligen endast lösas småningom genom hela nationens utbildning i socialt och politiskt hänseende och på så sätt, att statsmakterna ingripa med bestämda lagstadganden i densamma endast i de fall, då dessa kunna grundas på klart insedda och allmänt erkända behof.

Vidare föreslår motionären, att Kongl. Maj:t skulle låta utreda, huruvida icke föreskrifterna om legoafstal kunde undergå en revision i syfte att närmare reglera förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetstagare i detta hänseende. Utskottet får härvid först och främst erkänna, att det stannat i en viss villrådighet angående betydelsen af "legoafstal". Af motiven i motionen framgår emellertid, att motionären härmed icke åsyftat en revision af Tjenstehjonsstadgan, utan menat de aftal, som bestämma arbetsgifvarens och arbetstagarens ställning inbördes. På detta område förefinnas knappt några särskilda lagbestämmelser hos oss, utan man har lemnat kontrahenterna all möjlig frihet, hvilken vanligen gått ända derhän, att oftast icke ens något skriftligt aftal förekommer. Det vore kanske önskligt, att dylika aftal genom särskilda förordningar reglerades. Men Utskottet vill dervid påpeka att vigten ligger ej allenast derpå, att, såsom motionären synes åsyfta, arbetsgifvaren erhöles säkerhet mot att under de tider, då afbrott i arbetet blefve för arbetsgifvaren mest förlustbringande, af arbetstagaren öfvergifvas, utan äfven derpå, att den senare lemnades tillfälle att upphjelpa sin ställning och sjelfständighet genom att med de lagliga medel, som stå honom till buds, söka vinna en skälig ersättning för sitt arbete.

Det finnes för öfrigt en annan utväg att i det syfte, som denna del af motionen afser, sammanjemka arbetstagares och arbetsgifvares mot hvarandra skenbart stridiga intressen. I England hafva särskilda förlikningsdomstolar redan länge varit i bruk och enligt samstämmiga

vittnesbörd verkat mycket godt, och helt nyligen har i Tyskland på grund af detta föredöme en nedsatt kommission afgifvit ett mycket gynnsamt utlåtande om inrättandet af dylika "Arbeitsämter" äfven der. Helä denna fråga tyckes dock hos oss vara för ny för att nu påkalla några särskilda åtgärder från Riksdagens sida. Slutligen ingår i motionen ett förslag att genom särskilda lagstadganden tillförsäkra arbetaren säkerhet mot följderna af under arbetet ådragen sjukdom eller inträffadt olycksfall.

Denna fråga synes Utskottet särdeles behjertansvärd, men innan statsmakterna kunna i anledning häraf vidtaga några för samhället i dess helhet gagnande åtgärder, torde frågan bland dem, som densamma i första rummet berör, arbetsgifvare och arbetstagare, böra blifva fullständigare utredd och diskuterad, än hvad som hittills varit fallet.

På grund af hvad sålunda anförts, får Utskottet föreslå,

att Herr E. Westins motion icke må för det närvarande föranleda till någon åtgärd.

På Utskottets vägnar:

A. E. NORDENSKIÖLD.

Reservation:

af Herr J. Andersson: "Ehuru jag instämmer i det beslut, hvartill Utskottet kommit, kan jag dock ej gilla motiveringen".
